

دانشگاه علوم پزشکی بابل

همایش ملی شفای پایدار

رویکرد قرآن و حدیث در زمینه تربیت و آموزش‌های مبتنی بر سلامت جنسی

گردآورنده: نوشین شیرزاد

مهر ۱۳۹۶

مقدمه

یکی از مهمترین نگرانیهای پدر و مادرها در جامعه شلوغ و پر همه‌آمروزی، تربیت و سلامت جنسی نوجوانان می‌باشد. در شرایطی که کارشناسان خبره در این زمینه کم است و بسیاری از افراد مدعی، با اطلاعات ناقص و در بیش‌تر موارد نادرست خود موجب انحراف افکار عمومی می‌شوند، جا دارد با توجه ویژه و عمیق به مبانی دین مبین اسلام و پیشرفتهای علمی دانشمندان متعهد و انطباق آن با موازین شرع اسلامی، زمینه آموزش جوانان و نوجوانان فراهم شود (محمدقاسمی، ۱۳۸۹).

بعضی مسائل جنسی را بزرگترین دام در راه انسان
نامیده‌اند و گزینه جنسی را نافرمان‌ترین غرایز در
برابر عقل شمرده‌اند. آیا ممکن است اسلام توصیه
و قوانین و دستوراتی در این رابطه نداشته باشد تا
این مهم از طریقی به خوبی و درستی هدایت شود؟

روش پژوهش

از نظر هدف ← کاربردی

روش پژوهش ← کیفی از نوع تحلیل محتوای استقرایی (تحلیل محتوای متعارف)

هدف پژوهش ← استقرایی

حوزه پژوهش ← کتاب ها، مقاله ها و متون اسلامی از جمله قرآن کریم و نهج البلاغه

تربیت جنسی

✓ فراهم آوردن زمینه رشد گزینه جنسی به گونه‌ای که ضمن استفاده لازم از این گزینه از انحرافات و لغزش‌های جنسی پیش‌گیری شود.

✓ تربیت جنسی حوزه وسیعی را در بر می‌گیرد و شامل فعالیت‌های تربیتی‌ای است که از آغاز زندگی متربی، مرحله به مرحله برای رشد متعادل و متناسب گزینه جنسی او صورت می‌گیرد، تا فرد با وظایف و رفتارهای جنسی خود آشنا شود.

آموزش جنسی

منظور از آموزش جنسی ارائه اطلاعات کلی و صحیح در وقایع تغییرات جسمی و روانی و راهنمایی جوانان در رفتار و کردار آنها در این مقطع از سن، نسبت به خود، دیگران و شیوه‌ای ابراز علاقه و دوستی‌های معقول و جلوگیری از انحرافات است.

تفاوت تربیت جنسی و آموزش جنسی

- ✓ تربیت جنسی دایره‌ای وسیع تر از آموزش جنسی دارد. به گونه‌ای که آموزش جنسی بخشی از تربیت جنسی به حساب می‌آید.
- ✓ آموزش، مقدمه تربیت محسوب می‌شود. هرچند تربیت صد در صد متوقف بر آموزش نیست ولی در برخی موارد تربیت بدون آموزش امکان پذیر نمی‌باشد.

اهمیت تربیت جنسی

از آن جایی که ریشه‌ی بسیاری از انحرافات جنسی در بزرگ سالی از کودکی آغاز شده است، بنابراین ضرورت توجه به تربیت جنسی کودکان اهمیت می‌یابد. تربیت جنسی کودکان در عصر حاضر یکی از دغدغه‌های اصلی خانواده‌هاست این نوع تربیت زیر مجموعه‌ای از نظام تعلیم و تربیت است و در اسلام نیز این تربیت مورد توجه قرار گرفته است.

تربیت جنسی کودکان، آموزش مسائل جنسی در حد فهم و درک آنها است به گونه‌ای که باعث انحراف جنسی آنها نشود. کودکان باید بدانند که روابط با همجنس و جنس مخالف چگونه است.

از نگاه علم و دین، کودک جز در حالت‌های غیر طبیعی و استثنایی، فعالیت و رفتار جنسی بالفعل ندارد.

تمهیدات اسلام برای تعدیل گزینه جنسی و رفتار درست جنسی، به هیچ روی با دیگر جنبه‌های رشد در کودک ناسازگار نیست و حتی عامل تسهیل رشد کودک نیز می‌باشد (عبدالرؤف، ۱۴۱۲).

ویژگی‌های تربیت جنسی در اسلام

- ✓ تربیت جنسی در اسلام ربّانی است.
- ✓ تربیت جنسی در اسلام، انسانی است.
- ✓ تربیت جنسی از نگاه اسلام استمرار دارد و تا پایان عمر به درازا می‌کشد.
- ✓ واقع‌گرایی، ویژگی دیگر تربیت جنسی در اسلام است.
- ✓ آموزش گام به گام در تربیت جنسی.

اهداف تربیت جنسی کودکان

هدف نهایی از تربیت جنسی قرب الی الله و رسیدن به کمال مطلق و خشنودی خداوند است. به همین دلیل، باید تربیت جنسی در همین راستا دارای مبانی، اصول و روش‌ها و عملکردهایی باشد. برای رسیدن به این هدف می‌توان اهداف واسطه‌ای دیگر نیز در نظر گرفت

- ۱- به وجود آوردن شرایط مناسب برای رشد سالم جنسی
- ۲- شناخت و انتظار درست از هویت جنسی
- ۳- ارضای صحیح و به‌هنگام غریزه‌ی جنسی
- ۴- پیشگیری از انحرافات جنسی و ایجاد زمینه پاک دامنی در جامعه

اشارات قرآن به روابط جنسی

- او خدایی است که (همه) شما را از یک فرد آفرید و همسرش را نیز از جنس او قرار داد، تا در کنار او بیاساید. سپس هنگامی که با او آمیزش کرد، حملی سبک برداشت (اعراف، ۱۸۹)
- گرایش زن و مرد را به یکدیگر، اقتضای ساختار آدمی و نخستین کالای زیبا و آراسته دنیوی به حساب آورده است. (آل عمران، ۱۴)
- در سوره مؤمنون نیز کسانی را که از غیر راه شرعی ارضای غریزه جنسی خود نماید او را متجاوز می‌نامد: و آنها که دامان خود را (از آلوده شدن به بی‌عفتی) حفظ می‌کنند، تنها آمیزش جنسی با همسران و کنیزانشان دارند، که در بهره‌گیری از آنان ملامت نمی‌شوند، و کسانی که غیر از این طریق را طلب کنند، تجاوزگرند! (مؤمنون، ۷-۵)

برنامه درسی تربیت جنسی برای دوره نوجوانی و اهداف آن

1. شناخت هویت جنسی، پذیرش آن و رفتارهای متناسب با نقش و هویت جنسی داشتن در بعد شناختی تربیت جنسی توجه به توسعه ذهن و پتانسیل‌های شناختی مرتبط
2. شناخت از جنس مخالف، ارزش گذاری برای ارتباط و تعامل شایسته با جنس
3. شناخت ماهیت ازدواج، ارزش قایل شدن برای آن و مبادرت ورزیدن به آن با فراهم شدن شرایط
4. شناخت حریم روابط، حرمت قایل شدن و جهت گیری رفتاری متناسب داشتن در روابط اجتماعی

نظریه اریکسون در رابطه تربیت جنسی

حساسیت به جنسیت، بین ۳ تا ۵ سالگی روی می‌دهد. آنها در خیلی از فعالیت‌ها میل شدیدی به ابتکار عمل نشان می‌دهند. ابتکار می‌تواند به شکل خیالپردازی هم پرورش یابد و به صورت میل به تصاحب کردن والد جنس مخالف و رقابت با والد همجنس آشکار شود. اگر آنها فرزند خود را تنبیه کنند و جلوی این ابتکار عمل را بگیرند، در این صورت کودک احساس گناه را پرورش خواهد داد که بر فعالیت‌های خودگردان وی در طول زندگی تاثیر خواهد گذاشت. اگر والدین این موقعیت را با محبت و همدلی هدایت کنند، در این صورت کودک آگاه خواهد شد که چه رفتاری مجاز است و چه رفتاری نیست.

رئوس محتوای برنامه درسی تربیت جنسی

همخوان بودن محتوای یادگیری با هدفها در نظر گرفته شده می‌باشد. لذا، بر اساس این اصل بایستی همخوانی‌ای بین هدفها و رئوس محتوای در نظر گرفته شده وجود داشته باشد.

□ روش‌های یاددهی - یادگیری در برنامه درسی تربیت جنسی

□ الگوها و روش‌های ارزشیابی برنامه درسی تربیت جنسی

بحث و نتیجه گیری

اسلام دینی است که به همه جوانب زندگی بشر پرداخته و شرم و حیا را در مسائلی چون مسائل جنسی، کنار گذاشته است.

مهم ترین هدف‌های که برای برنامه درسی تربیت جنسی مطرح شد، عبارت بودند از: شناخت، ارزش قایل شدن و اقدام به تکمیل هویت و نقش جنسی، آگاهی، داشتن نگرش مثبت از چگونگی تعامل شایسته با جنس مخالف، شناخت، ارزش گذاری به نقش و ماهیت ازدواج و اقدام متناسب، فهم و ارزش گذاری و داشتن اقدام آکنده از حیا و عفت در جامعه و روابط بین فردی.

آن چه مهم است بایستی هم جنبه یا حیطة شناختی و هم حیطة‌های عاطفی و عملکردی یادگیری مورد نظر قرار گیرد.

بحث و نتیجه گیری

محتوا به عنوان مهم ترین عنصر برنامه درسی که در اختیار دانش آموزان قرار دارد، باید در برگزیده رئوس و محورهایی باشد که ضمن همخوانی داشتن با هدفهای کلی و غایی برنامه درسی تربیت جنسی مباحثی متناسب با سطح رشد و درک و فهم دانش آموزان فراهم سازد. آن چه که مسلم هست این هست که در اسلام نظارت با رویکرد ارشادی همواره مورد تاکید بوده است. بنابراین، نظام آموزشی و برنامه‌های درسی به عنوان یک مصداق از تعامل و فعالیت اجتماعی نمی تواند فارغ از نظارت باشد.

پیشنهاد ها

- به دفتر برنامه ریزی و تالیف کتاب‌های درسی پیشنهاد می‌شود برنامه درسی تربیت جنسی را در دوره‌های گوناگون تحصیلی در کنار برنامه‌های درسی ریاضیات و علوم و ... بگنجانند و از الگوی پیشنهادی برنامه درسی تربیت جنسی به عنوان راهنمای تالیف استفاده کنند.
- به دفتر برنامه ریزی و تالیف کتاب‌های درسی و کارگروه‌های دوره متوسطه در سازمان و وزارت آموزش و پرورش توصیه می‌شود کتاب راهنمای برنامه درسی تربیت جنسی را با تاکید بر مبانی قرآن و روایت‌های معصومین (علیهم السلام) تالیف و در اختیار مربیان تربیتی و مدارس متوسطه قرار دهند.

پیشنهاد ها

- به معلمان و مربیان تربیتی مدارس متوسطه پیشنهاد می‌شود مبانی تربیت جنسی معرفی شده را همواره مطالعه کنند و با رویکردی پژوهشی و اندیشمندانه، دانش، بینش و توان خود را برای اجرای بهینه برنامه درسی تربیت جنسی، مهیا کنند.

- به مدیران و مربیان تربیتی مدارس متوسطه پیشنهاد می‌شود که همواره زمینه بحث و طرح مسایل جنسی را برای دانش آموزان متوسطه فراهم سازند تا بتوانند نظارت و هدایتی بهتر از رفتارهای جنسی داشته باشند چرا که در صورت فراهم نشدن شرایط، نوجوان نیاز به پاسخگویی به دغدغه‌های جنسی را از منابع غیر هدایتی جستجو می‌کند و ممکن است با انحرافات موافقه یا دچار شود.

با تشکر از حسن توجه شما